

 CUPRINS

Mulțumiri.....	11
CAPITOLUL I	
Să-ți asculți viața.....	17
CAPITOLUL II	
Acum devin eu însumi.....	29
CAPITOLUL III	
Atunci când un drum se înfundă.....	67
CAPITOLUL IV	
Până jos.....	93
CAPITOLUL V	
Să te conduci din interior.....	117
CAPITOLUL VI	
Există un anotimp.....	147
Despre autor.....	167
Note.....	171

*Pentru nepoata mea,
Heather Marie Palmer*

Să-ți prețuiești mereu adevăratul sine...

 MULȚUMIRI

Cu excepția Capitolului I, fiecare capitol din această carte a apărut inițial în alte publicații, sub formă de eseu, de-a lungul ultimului deceniu. Am rescris toate eseurile, pe cele mai multe dintre ele substanțial. Scopul meu a fost să creez o carte adevărată – nu doar o colecție de articole despre vocație, ci o explorare coerentă a subiectului care ne preocupă pe mulți dintre noi, cea mai mare parte din viață.

Menționez proveniența acestor fragmente, în parte pentru că eu cred cu adevărat în utilizarea etichetelor de proveniență, și în parte pentru că oamenii care m-au invitat să scriu eseurile originale, punându-și încrederea în mine, sunt parteneri valoroși în vocația mea.

Capitolul II, „Acum devin eu însumi”, a fost susținut inițial sub formă de prelegere G.D. Davidson la Colegiul Warren Wilson din Swannanoa, Carolina de Nord, și

publicat de către colegiu, într-o broșură¹. Încărcătura neobișnuită care însoțește prelegerea m-a ajutat să structurez această carte: să reflectez asupra poveștii vieții mele prin intermediul conceptului de vocație – „incluzând lecțiile deprinse din dezamăgiri și nereușite, precum și din succese” – și să o fac în așa fel încât să se adreseze și adulților mai tineri, și celor mai în vârstă. Îi sunt recunoscător prietenului meu, Doug Orr, rectorul colegiului, pentru invitație; lui Don și Ann Davidson pentru că mi-au dat posibilitatea de a susține această prelegere care invită la o asemenea reflecție; și întregii comunități de la Warren Wilson pentru că mi-au primit cuvintele cu o ospitalitate atât de profundă.

Capitolul III, „Atunci când un drum se înfundă”, a fost scris inițial pentru *Weavings*, o revistă trimestrială, pe teme de spiritualitate, la cererea editorului acesteia, John Mogabgab². John, prietenul meu apropiat de mulți ani, este unul dintre cei mai buni tovarăși pe care cineva îi poate avea pe drumul său, iar *Weavings* – revista pe care a ridicat-o de la începuturi – este privită într-o mare măsură ca unul dintre cele mai bune periodice de gen.

Inițial, Capitolul IV, „Până jos”, a fost scris pentru o ediție specială a revistei *Weavings*, pe tema „vindecătorului rănit”, în memoria lui Henri Nouwen.³ Pentru mine și

John Mogabgab, Henri a fost un mentor și un prieten prețuit, iar acest capitol este o mărturie a puterii sublime a prieteniei. Capitolul explorează experiența mea cu depresia, un subiect pe care nu l-aș fi putut aborda atât de deschis, dacă nu aș fi avut sprijinul prietenilor aflați încă în viață și al spiritului unui prieten dispărut dintre noi.

Capitolul V, „Să te conduci din interior”, a fost inițial un discurs pentru Indiana Office of Campus Ministries, care l-a publicat sub formă de broșură.⁴ Îi sunt recunoscător prietenului meu, Max Case, directorul executiv, pentru invitație și încurajare. Firește, le sunt recunoscător multor pastori, preoți și rabini din campusurile universitare din toată țara, care m-au ajutat să fac primii pași spre vocația mea, în urmă cu treizeci de ani, într-o vreme când puțini oameni din mediul academic erau dispuși să abordeze chestiuni spirituale, mai ales în public – o situație care, din fericire, s-a schimbat în ziua de azi.

Capitolul VI, „Există un anotimp”, a fost scris la cerea lui Rob Lehman, președintele Institutului Fetzer și bunul meu prieten și conjurat într-ale vocației, pentru a servi la inaugurarea centrului de retragere spirituală Seasons (Anotimpurile). Institutul a publicat acest eseu sub formă de broșură, pusă în camerele centrului Seasons (Anotimpurile) pentru a-i invita pe oaspeți la reflecție.⁵

Mă gândesc la acea broșură ca la echivalentul centrului Fetzer pentru bomboanele de mentă puse pe pernă la hotelul Hilton – și mă mai gândesc la Rob Lehman ca la un pionier în ceea ce privește insuflarea puterii, pentru atât de mulți dintre noi, de a explora legăturile complexe dintre viața interioară și cea exterioară.

Mulțumiri speciale lui Sarah Polster – redactorul meu de la editura Jossey-Bass. Ea a fost prima care și-a dat seama că problema vocației se află în centrul multora dintre eseurile pe care le-am scris în ultimii ani și cea care a crezut în potențialul lor de a deveni o carte adevărată. Redactarea ei iscusită a ajutat la reunirea acestor eseuri într-un material mai bine încheiat decât aș fi reușit să creez de unul singur.

Mulțumirile mele se îndreaptă și către ceilalți membri ai echipei editurii Jossey-Bass, care mi-au fost niște parteneri atât de minunați în procesul publicării: Carol Brown, Joanne Clapp Fullagar, Paula Goldstein, Danielle Neary, Johanna Vondeling și Jennifer Whitney.

Mare parte din călătoria personală retrasată în această carte am parcurs-o în compania și cu ajutorul membrilor familiei mele, atât a celor trecuți în neființă, cât și a celor în viață. Pe ei nu i-am inclus în narațiunea mea, pur și simplu deoarece povestirile lor le aparțin lor

MULȚUMIRI

și numai lor; singura povestire pe care știu cum s-o spun sau am dreptul s-o spun este a mea. Dar m-am gândit adesea la familia mea cu profundă recunoștință, în timp ce scriam despre părți ale călătoriei pe care le-am parcurs împreună.

Lui Sally Palmer, Brent Palmer, Todd Palmer și Carrie Palmer: vă mulțumesc pentru toată iubirea pe care mi-ați dăruit-o.

Lui Heather Palmer: îți mulțumesc pentru noua iubire și râsetele pe care le-ai adus în viața mea – deși ți-aș fi recunoscător dacă nu mi-ai reaminti mereu să-mi mănânc legumele!

Lui Sharon Palmer: îți mulțumesc pentru redactarea ta plină de talent, care este esențială pentru vocația mea de scriitor, și pentru dragostea care mă susține pe măsură ce învăț cum să-mi las viața să vorbească.

Parker J. Palmer

Madison, Wisconsin

Iulie 1999

Să-ți ascuți viața

Atunci când râul este înghețat, întrebă-mă
despre greșelile pe care le-am făcut. Întrebă-mă dacă
ceea ce am făcut este viața mea. Alții mi-au intrat
încet în gânduri, iar unii au încercat să m-ajute
sau să-mi facă rău: întrebă-mă cât a contat
dragostea sau ura lor cea mai puternică.

Voi asculta la ce ai de spus.
Tu și eu ne putem întoarce să privim
la râul tăcut și să așteptăm. Știm,
curentul este acolo, ascuns; și se duce
și se-ntoarce cale lungă,
păstrându-și neclintirea chiar sub ochii noștri.
Ceea ce spune râul e ceea ce spun și eu.

– *Întrebă-mă*, William Stafford⁶

„Întreabă-mă dacă ceea ce am făcut este viața mea.”

Pentru unii, aceste cuvinte nu vor avea niciun sens, nu vor fi nimic mai mult decât jocul unui poet cu limbajul și logica. Bineînțeles că ceea ce am făcut este viața mea! Cu ce altceva ar trebui s-o compar?

Dar pentru alții, iar eu sunt unul dintre ei, cuvintele poetului vor fi bine țintite, penetrante și neliniștitoare. Ele îmi reamintesc de momentele când mi-e clar – dacă am ochi să văd – că viața pe care o trăiesc nu e aceeași cu viața care vrea să trăiască în mine. În acele momente îmi întrezăresc adevărata viață, o viață ascunsă precum râul de sub gheață. Și, în asentimentul poetului, mă-ntreb: Ce sunt eu menit să fac? Cine sunt eu menit să fiu?

Aveam puțin peste treizeci de ani când am început să mă trezesc, la propriu, punându-mi întrebări despre vocația mea. După toate aparențele, lucrurile mergeau bine, dar sufletului nu-i prea pasă de aparențe. Căutând o cale mai plină de semnificație decât acumularea de avere, deținerea puterii, câștigarea competiției sau asigurarea unei cariere, începusem să înțeleg că este într-adevăr posibil să trăiești o viață care nu îți aparține. Temându-mă că asta și făceam – dar nesigur în legătură cu viața mai profundă și mai adevărată pe care o simțeam înăuntrul meu, nesigur dacă era reală, demnă de încredere sau

tangibilă – mă trezeam brusc în toiul nopții și mă uitam țintă la tavan, ore întregi.

Apoi am dat peste vechea zicală a quakerilor: „Lasă-ți viața să vorbească.” Cuvintele acelea mi s-au părut încurajatoare și credeam că am înțeles ce vor să spună: „Lasă cele mai înalte adevăruri și valori să te ghideze. Ridică-te, în tot ceea ce faci, la înălțimea acelor standarde exigente.” Deoarece pe atunci aveam eroi care păreau să facă exact acest lucru, îndemnul respectiv avea o însemnătate întruchipată pentru mine – însemna să trăiesc o viață precum cea a lui Martin Luther King Jr., Rosa Parks*, Mahatma Gandhi sau Dorothy Day**, o viață dedicată unui scop înalt.

Așa că mi-am aliniat cele mai alese idealuri și am pornit să le ating. Rezultatele erau rareori admirabile, adesea demne de luat în râs și câteodată grotești. Dar întotdeauna erau ireale, o deformare a adevăratului meu sine – așa cum se întâmplă atunci când trăiești din

* Rosa Louise Parks (1913–2005), militantă pentru drepturile omului. A devenit un simbol al mișcării de rezistență a populației afro-americane în fața segregării rasiale, după ce a fost arestată în 1955 deoarece a refuzat să cedeze locul unui alb în autobuz. (n.red.)

** Dorothy Day (1897–1980), jurnalistă și militantă catolică americană, celebră pentru apărarea unor cauze precum dreptatea socială, ajutorul acordat săracilor și persoanelor fără adăpost etc. (n.red.)

exterior spre interior, și nu din interior spre exterior. Pur și simplu găsisem o cale „nobilă” de a trăi o viață care nu era a mea, o viață petrecută imitând eroi, în loc să-mi ascult inima.

Astăzi, la vreo treizeci de ani de atunci, „Lasă-ți viața să vorbească” înseamnă altceva pentru mine, are un înțeles fidel atât ambiguității acelor cuvinte, cât și complexității propriiei mele experiențe: „Înainte să-i spui vieții tale ce intenționezi să faci cu ea, ascultă ce intenționează ea să facă cu tine. Înainte să-i spui vieții la înălțimea căror valori și adevăruri te-ai hotărât să te ridici, lasă viața să-ți spună ce adevăruri întruchipezi tu, ce valori reprezintă.”

Felul în care am înțeles în tinerețe zicala „Lasă-ți viața să vorbească” m-a condus spre a invoca cele mai înalte valori pe care mi le puteam imagina și apoi spre a încerca să-mi conformez viața la ele, indiferent dacă îmi aparțineau sau nu. Dacă vi se pare că asta și *trebuie* să facem în privința valorilor, este din cauză că, adesea, așa suntem învățați. Printre noi există un tip simplist de moralism care vrea să reducă viața etică la întocmirea unei liste verificate și răsverificate – comparând-o, eventual, cu indexul unor bestselleruri despre virtuți – și apoi la a te strădui din răspuțeri să nu fii un om rău, ci unul cumsecade.

S-ar putea să existe momente în viață când suntem atât de neformați, încât avem nevoie să folosim valorile ca pe un exoschelet, care să ne țină ca să nu ne prăbușim. Dar ceva este profund în neregulă, dacă astfel de momente apar frecvent la maturitate. Încercarea de a trăi viața altuia sau de a trăi după o normă abstractă va eșua invariabil – și ar putea face chiar mult rău.

Vocația, așa cum o căutam eu, devine un act de voință, o hotărâre îndârjită că propria viață va merge pe un drum sau altul, indiferent dacă vrea sau nu. Dacă sinele este dominat de păcat și doar constrâns se va pleca în fața adevărului și bunătății, atunci acest mod de abordare a vocației capătă înțeles. Dar dacă sinele caută nu patologie, ci plenitudine, așa cum cred eu că se întâmplă, atunci urmărirea voită a vocației este un act de violență îndreptată împotriva noastră – violență în numele unei viziuni care, oricât de înaltă ar fi, este forțată asupra sinelui dinspre exterior, și nu crescută din interior. Adevăratul sine, odată siluit, ni se va împotrivi întotdeauna, uneori cu un preț enorm, ținându-ne viețile în așteptare, până îi vom cinsti adevărul.

Vocația nu vine din voință. Ea vine din ascultare. Trebuie să-mi ascult viața și să încerc să înțeleg despre ce este vorba cu adevărat – ceva destul de diferit de ceea ce

mi-ar plăcea mie să fie – sau viața mea nu va reprezenta niciodată nimic real în lume, indiferent cât de sincere ar fi intențiile mele.

Această perspectivă este ascunsă în însuși cuvântul *vocație*, care își are rădăcina în termenul latinesc pentru „voce”. Vocația nu reprezintă un țel pe care-l urmăresc. Reprezintă o chemare pe care o aud. Înainte să-i pot spune vieții ce vreau să fac cu ea, trebuie s-o ascult când ea îmi spune cine sunt eu. Trebuie să ascult de adevărurile și valorile din centrul propriei mele identități, nu de standardele după care *ar trebui* să trăiesc – ci de standardele după care n-am cum să nu trăiesc, dacă-mi trăiesc propria-mi viață.

În spatele acestei înțelegeri a vocației se află un adevăr pe care egoul nu vrea să-l audă, deoarece îi amenință teritoriul: toată lumea are o viață care este diferită de cea a „eu”-lui conștiinței zilnice, o viață ce încearcă să trăiască prin „eu”-l care-i este potir. Poetul știe acest lucru și tot asta ne învață și fiecare tradiție a înțelepciunii: există o prăpastie între modul în care egoul meu vrea să mă identifice, cu măștile sale de protecție și ficțiunile ce-și servesc propriile interese, și adevăratul meu sine.

E nevoie de timp și de o experiență solidă pentru a simți diferența dintre cele două – pentru a simți că,

dincolo de suprafața experienței pe care o numesc viața mea, curge o viață mai profundă și mai adevărată ce așteaptă să fie recunoscută. Fie și numai acest lucru face ca sfatul „Lasă-ți viața să vorbească” să fie dificil de urmat. Dificultatea constă în faptul că, din primele zile de școală, suntem învățați să ascultăm de oricine și de orice, numai de noi înșine nu, să deprindem viața de la oamenii și figurile de autoritate din jurul nostru.

Coordonez uneori retrageri spirituale și, din când în când, participanții îmi arată notițele luate pe parcursul timpului petrecut acolo. Tiparul este aproape universal: oamenii își notează pe larg lucrurile spuse de coordonator și, câteodată, cuvintele unor anumite persoane înțelepte din grup, dar foarte rar își notează ceea ce spun ei înșiși, ba chiar niciodată. Ascultăm sfaturi venite din toate părțile, mai puțin din interiorul nostru.

Îi îndemn pe participanții la retrageri spirituale să-și schimbe modul de luare a notițelor, deoarece cuvintele pe care le rostim conțin adesea sfaturi pe care încercăm să ni le dăm nouă înșine. În cultura noastră avem o concepție ciudată, și anume că doar pentru că am spus ceva, am și înțeles ce înseamnă! Dar cel mai adesea nu înțelegem – mai ales atunci când vorbele provin dintr-un loc mai adânc decât cel al intelectului sau egoului, atunci

când rostim acele cuvinte pline de bunătate ce ies la suprafață când învățătorul lăuntric se simte în siguranță suficient de mult pentru a-și spune adevărul. În acele clipe, trebuie să ascultăm la ce ne spun viețile noastre și să luăm notițe, altfel ne vom uita propriul adevăr sau vom nega că l-am auzit vreodată.

Bineînțeles că viețile noastre nu comunică numai prin limbajul verbal. Ele vorbesc prin felul în care acționăm și reacționăm, prin intuițiile și instinctele noastre, prin sentimentele și stările noastre fizice, poate chiar mai profund decât prin cuvintele noastre. Suntem precum plantele, plini de tropisme care ne atrag către anumite experiențe și ne fac să le respingem pe altele. Dacă învățăm să ne interpretăm răspunsurile la propria experiență – un text pe care-l scriem inconștient în fiecare zi petrecută pe Pământ –, vom primi îndrumarea de care avem nevoie pentru a trăi o viață mai autentică.

Dar dacă îmi voi lăsa viața să vorbească despre lucruri pe care vreau să le aud, despre lucruri pe care le-aș spune bucuros și altora, trebuie s-o las să vorbească și despre lucruri pe care nu vreau să le aud și nu le-aș spune nimănui, niciodată! Viața mea nu este reprezentată numai de punctele mele forte și de virtuțile mele; ea este reprezentată și de punctele mele slabe și de limitele mele,

de greșelile și de umbra mea. O dimensiune inevitabilă, deși adesea ignorată, a căutării „plenitudinii” este aceea că trebuie să îmbrățișăm și ce nu ne place sau ni se pare rușinos cu privire la propria persoană, deopotrivă cu lucrurile pentru care suntem încrezători și mândri. De aceea spune poetul „întrebă-mă despre greșelile pe care le-am făcut”.

În capitolele următoare vorbesc adesea despre greșelile mele – despre alegerile greșite pe care le-am făcut, despre interpretările mele greșite asupra propriei realități –, deoarece în aceste momente stau ascunse indicii importante pentru vocația mea. Nu mă simt deprimat din pricina greșelilor mele, nu mai mult decât se simte poetul, deși regret durerea pe care, câteodată, au pricinuit-o altora. Viețile noastre sunt „experimente cu adevărul” (ca să împrumut subtitlul autobiografiei lui Gandhi), iar într-un experiment, rezultatele negative sunt cel puțin la fel de importante ca și succesele⁷. Habar n-am cum aș fi învățat adevărul despre mine însumi și chemarea mea, fără greșelile pe care le-am făcut, deși judecând astfel, ar fi trebuit să scriu o carte mult mai lungă!

Cum ar trebui să ne ascultăm viețile este o întrebare ce merită explorată. În cultura noastră avem tendința de a strânge informații pe căi ce nu funcționează foarte bine

atunci când sursa este sufletul omului: sufletul nu răspunde la citații și interogatorii. În cel mai bun caz, va sta la bară numai cât să invoce cel de-al Cincilea Amendament*. În cel mai rău caz, se va sustrage justiției și nimeni nu va mai auzi vreodată de el. Sufletul își spune adevărul numai în împrejurări liniștite, ospitaliere și de încredere.

Sufletul este asemenea unui animal sălbatic – dur, rezistent, inteligent, independent și, totodată, extrem de timid. Dacă vrem să vedem un animal sălbatic, ultimul lucru pe care ar trebui să-l facem ar fi să dăm buzna în pădure, strigând după făptura aceea să iasă la lumină. Dar dacă suntem dispuși să intrăm tiptil în pădure și să stăm așezați în liniște o oră sau două la rădăcina unui copac, animalul pe care-l așteptăm ar putea foarte bine să apară, iar noi vom zări cu coada ochiului prețioasa creatură pe care o căutam.

De aceea poemul de la începutul acestui capitol se termină în tăcere – și de aceea eu mă simt puțin rușinat că, spre sfârșitul acestui capitol, îl atrag pe cititor nu spre tăcere, ci spre discurs, pagini întregi de discurs! Sper ca

* Este vorba despre cel de-al Cincilea Amendament la Constituția Statelor Unite ale Americii, ce garantează dreptul inculpatului de a nu depune mărturie împotriva propriei persoane și de a nu răspunde la întrebări ce l-ar putea incrimina. (n.red.)

discursul meu să fie fidel celor auzite, în tăcere, de la sufletul meu. Și mai sper ca cititorul care se apleacă asupra acestei cărți să poată auzi tăcerea care ne înconjoară întotdeauna atunci când scriem sau citim cuvinte. Este o tăcere care ne invită mereu să deslușim sensul vieților noastre – și ne reamintește mereu de profunzimi ale sensului pe care cuvintele nu le vor atinge niciodată.

Acum devin eu însumi

O VIZIUNE A VOCAȚIEI

În douăzeci și unu de cuvinte alese cu grijă și țesute cu măiestrie, May Sarton a evocat căutarea vocației – cel puțin a căutării mele –, cu sinceritate și precizie:

„Acum devin eu însămi
Mi-a luat timp, mulți ani și locuri.
M-am topit și zbuciumat
Am purtat fețele altora...”⁸

Cât de mult timp poate să treacă pentru a deveni persoana care ai fost întotdeauna! Cât de des, pe parcurs, ne punem măști, fețe care nu sunt ale noastre. Câtă topire și cât zbucium al egoului trebuie să-ndurăm înainte de a

ne descoperi identitatea profundă – adevăratul sine din fiecare ființă umană, care reprezintă sămânța vocației autentice.

Am aflat prima oară despre vocație crescând în biserică. Prețuiesc multe la tradiția religioasă în care am fost crescut: smerenia convingerilor sale, respectul său pentru diversitatea lumii, preocuparea pentru dreptate. Dar ideea de „vocație” pe care am preluat-o din acele cercuri a creat o deformare, până când am devenit destul de puternic ca să scap de ea. E vorba despre ideea că vocația, sau chemarea, vine de la o voce din afara noastră, o voce cu exigențe morale, care ne cere să devenim ceva ce nu suntem încă: cineva diferit, cineva mai bun, cineva aflat dincolo de limitele noastre.

Conceptul de vocație este înrădăcinat într-o profundă neîncredere în individualitate, în credința că sinele păcătos va fi întotdeauna „ego-ist”, dacă nu este corectat de forțele exterioare ale virtuții. Aceasta este o noțiune care m-a făcut să mă simt în neconformitate cu sarcina de a-mi trăi propria viață, creându-mi un sentiment de vinovăție pentru diferența dintre cine eram și cine ar fi trebuit să fiu, epuizându-mă atunci când trudeam ca să acopăr golul.

Astăzi înțeleg vocația destul de diferit – nu ca pe un scop de atins, ci ca pe un dar de primit. Descoperirea vocației nu înseamnă să mă târăsc spre un trofeu pe care aproape că îl pot atinge, ci să accept comoara adevăratului sine pe care-l posed deja. Vocația nu vine de la o voce „de undeva, de-acolo” care mă convoacă să devin ceva ce eu nu sunt. Ea vine de la o voce „de-aici, dinăuntru”, spunându-mi să fiu persoana care m-am născut să fiu, să-mi împlinesc individualitatea originală ce mi-a fost dăruită la naștere de Dumnezeu.

Acest dar înnăscut al sinelui este un dar ciudat. Acceptarea lui se dovedește a fi chiar mai solicitantă decât încercarea de a deveni altcineva! Am răspuns câteodată la acea solicitare ignorând darul, ascunzându-l, fugind de el sau irosindu-l – și cred că nu sunt singurul. Există o povestire hasidică ce dezvăluie, cu o uimitoare concizie, atât tendința universală de a dori să fii altcineva, cât și importanța fundamentală de a deveni tu însuți: La bătrânețe, rabinul Zusya a spus: „În lumea de dincolo nu mă vor întreba «De ce n-ai fost Moise?». Mă vor întreba «De ce n-ai fost Zusya?»».⁹

Dacă te-ndoiești că toți venim pe lume cu daruri, precum și ca un dar, observă atent un bebeluș sau un copil foarte mic. Acum câțiva ani, fiica mea și bebelușul ei

nou-născut au venit să stea cu mine pentru un timp. Privindu-mi nepoata încă din primele ei zile pe lume, am putut să văd, la cincizeci și ceva de ani, ceva ce mi-a scăpat ca părinte, la douăzeci și ceva: nepoata mea a venit pe lume ca *acest* gen de persoană, și nu ca *acela* sau *acela* sau *acela*.

N-a apărut ca un material brut care să fie modelat după imaginea pe care lumea ar vrea ca ea să o ia. A venit pe lume cu aspectul ei dăruit, cu forma propriului ei suflet sacru. Credința biblică îi spune chipul și asemănarea Domnului, după care suntem cu toții creați. Thomas Merton îi spune adevăratul sine. Quakerii îi spun lumina interioară sau „datul Domnului” din fiecare om. Tradiția umanistă îi spune identitate sau integritate. Oricum i-ai spune, ea este o perlă prețioasă.

Din acele prime zile de viață ale nepoatei mele, am început să observ înclinațiile și tendințele care fuseseră sădite în ea la naștere. Am observat, și încă observ, ce-i place și ce nu-i place, spre ce e atrasă și ce respinge, cum se mișcă, ce face, ce spune.

Îmi adun observațiile într-o scrisoare. Când nepoata mea va ajunge în ultimii ani ai adolescenței sau pe la douăzeci și ceva de ani, mă voi asigura că primește scrisoarea, cu o introducere care va suna cam așa: „Iată o

schită a persoanei care ai fost încă din primele tale zile pe lume. Nu e o imagine definitivă – pe aceasta numai tu o poți desena. Dar a fost schițată de către o persoană care te iubește foarte mult. Poate că aceste însemnări te vor ajuta să faci mai devreme ceva ce bunicul tău a făcut abia mai târziu: să-ți amintești cine erai la venirea ta pe lume și să-ți revendici darul adevăratului sine.”

Venim pe lume cu daruri înnăscute – și apoi ne petrecem prima jumătate a vieții abandonându-le sau lăsându-i pe alții să ne facă să ne descotorosim de ele. În tinerețe suntem înconjurați de așteptări care ar putea avea prea puțin legătură cu cine suntem noi cu adevărat, așteptări ale oamenilor care nu încearcă să ne deslușească individualitatea, ci să ne integreze în locașuri prestabilite. În familii, școli, la locuri de muncă și în comunități religioase suntem educați spre imagini ale unei acceptabilității, cât mai departe de adevăratul sine; sub presiunea socială a rasismului sau sexismului, forma noastră originală este atât de denaturată încât nu mai poate fi recunoscută; chiar noi înșine, mânați de frică, prea des ne trădăm adevăratul sine pentru a fi acceptați de ceilalți.

În prima jumătate a vieții suntem privați de înzestrările noastre originale. Apoi – dacă avem ochii deschiși, dacă suntem conștienți și capabili să recunoaștem ce-am

pierdut – ne petrecem următoarea jumătate din viață încercând să recuperăm și să revendicăm darurile avute odată.

Când ne rătăcim adevăratul sine, cum putem să-i regăsim urma? O modalitate este să căutăm indicii în poveștile anilor din tinerețe, ani în care trăiam mai aproape de darurile noastre înnăscute. Acum câțiva ani am găsit câteva indicii despre mine într-un fel de mașină a timpului. Un prieten mi-a trimis un exemplar mototolit din gazeta liceului meu, datând din mai 1957, în care dădeam un interviu despre ce vreau să fac în viață. Cu siguranța așteptată de la un elev aflat în ultimul an de liceu, îi spuneam celui care mă intervievea că aș vrea să devin pilot în marina navală, iar apoi să-mi fac o carieră în publicitate.

Într-adevăr, „purtam fețele altora” și pot să vă și spun cu precizie și ale cui erau. Tata a lucrat cu un bărbat care fusese pilot în marină. Era irlandez, charismatic, romantic, plin de acea sălbăticie albastră* și, întru câtva, de darul măgulirii, iar eu doream să fiu ca el. Tatăl unuia dintre prietenii mei din copilărie lucra în publicitate, și, cu toate că nu-mi doream să-i împrumut personalitatea,

* Aluzie la cartea scrisă de Walter J. Boyne și Steven L. Thompson, și publicată în 1986, *The Wild Blue – The Novel of the U.S. Air Force (Sălbăticia albastră – Romanul Forțelor Aeriene ale SUA)*. (n.red.)

care era prea scorțoasă pentru gustul meu, tânjeam totuși după mașina rapidă și celelalte jucării mari ce păreau a fi accesorii ale individualității sale!

Aceste autoprofeții, vechi acum de peste patruzeci de ani, par teribil de nechibzuite pentru un om care, în cele din urmă va deveni quaker, pacifist aspirant, scriitor și activist. Luată ca atare, ele ne arată cât de devreme în viață putem să ne abatem de la ceea ce suntem. Dar cercetată prin prisma paradoxului, dorința mea de a deveni pilot și de a lucra în publicitate include indicii spre miezul adevăratului sine care avea să iasă la iveală abia după mulți ani: indiciile, prin definiție, sunt codificate și trebuie descifrate.

Ascunsă în dorința mea de a deveni „publicitar” se afla fascinația de-o viață în ceea ce privește limbajul și puterea lui de convingere, aceeași fascinație care m-a făcut să scriu fără întrerupere timp de zeci de ani. Ascuns în dorința mea de a deveni pilot în marina navală se afla ceva mai complex: un angajament personal vizavi de problema violenței, care-și găsisese expresia la început în fan-tezii militare și apoi, după mulți ani, s-a statornicit la pacifismul către care aspir astăzi. Când arunc moneda identității pe care o țineam așa de strâns în liceu, găsesc